

1. RATA (22) *sb f*

ra- (20), rą- (2).

râ- (10), ra- (1); râ- : ra- *UstPraw* (2:1); *końcowe a prawdopodobnie jasne.*

sg *N* rāta (2). ◇ *G* rāty (5). ◇ *A* rātę (2). ◇ *pl N* rāty (1). ◇ *A* rāty (12). ◇ [du *A* (*cum nm*) rācie.]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVII w. (z Cn).

Część należności pieniężnej, płatna w określonym terminie; rata JanStat; pecunia conducto die danda Cn [rata Łac śr] (22) : Będziefz ráchowál kiedy więc od Daty Iedná zá drugą przypadáią raty KlonFlis H2v; [Od których [łanów] z każdych trzech czwieri czynsz przychodzi na dwie racie LustrRus II 54; BielKron 1597 583 (Linde)].

[*rata czego: strony dobrowolnye zeznaly, yze wziely od praczowytego Fiedora Lewkowskiego grziwien dwie lyczby polskiej w Coronye bieżączy z roliey, na ktorey siedzy praczowyty Fiedor Lewkowsky, oyczyzny [tj. ojcowizny] swey wlasney raty, ktora na nych przysla. KsięgaSądWary 1592 nr 298.*]

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (3): ODnośić té pieniądze Deputat ieden piérwszą ratę/ á drugi/ drugą ratę ma bydź powinien do Lwová SarnStat 363; ZapKościer 1581/18v [2 r.], 1587/71.

W połączeniu z liczebnikiem określającym wysokość raty (6): Ratha po schefczy pyenądy MetrKor 57/280, 57/119; na ktory kup [tj. na zakup domu] dal Iąn Kurk pierwszei Rathy marc. 28. ZapKościer 1581/18v, 1581/18v, 1587/71; ActReg 163.

Zwroty: »da(wa)ć (a. wydawać) na raty« (3): Gdy kto kupi imienie/ zá ktore da połowicę pieniędzy á drugą połowicę obiecuie dáć ná rāty do 4 lat/ ktory imienie dzyerząc nie płáciłby dłuگو ná raty ták dłuگو izby 4 látá wyfzły/ [...] *UstPraw* G4; ZapKościer 1580/7v, 16v; [LustrRus I 63].

»płacić ratę« (1): Broniewski nawysciu arendy nie chce płacic ostatniey Raty 8000 złotych. ActReg 163.*»płacić na raty« [szyk zmienny] (2):* *UstPraw* G4 [2 r.]; [Płacą na dwie racie po ośmínaście gros[zy] LustrRus I 13].

»na raty rozdzielać« (1): *Vfura vfurae* záś zowią Ryczártową lichwą, gdy y od tego co przyrafta płat musi dáwać, náraty rozdzieláiąc, álbo nierozdzieláiąc. SarnStat 1273.

»wziąć ratę« = przyjąć część należnej sumy (1): Tegofz dnia, Tomafz syn Páná Luboczkie⁸⁰, wziął pyrwiły raty, wedlie zapyffu, dwadzielfczia y pięcz grzywienek. ZapKościer 1587/71.

Wyrażenia: »danie raty« (1): á zá každym dániem raty quity máią bydź dáné. SarnStat 1078.

»ostatnia rata« (2): [Michał Kętrzyński i Katarzyna Zamtaka] yest polozely fsumę pyęniędzy 50 grziwięń y 5 grziwięń ostatnia rattę ZapKościer 1587/73; ActReg 163.

Przen (6) :

[*W połączeniu z liczebnikiem porządkowym: SenekaGórn 95 (Linde) cf »zapłacić ratę«.*]

Zwroty: »na raty odkładać (a. przekładać)« (2): áby nigdy nie przelstály [nasze języki] wyznawác ciebie Páná fwego/ y tey dziwney wielmożności twoiey/ áż nam oddác będziefz raczył tę nieomylną zaplátę náfzę/ ktora iáko powiedác raczyłz/ iz małz vftháwicznie przy fobie/ á ná raty iey nam odkládác obiecować nie raczyłz *RejAp* 195v, 199v.

»rozkładać (*a.* rozłożyć), rozłożony na raty« [*szuk zmienny*] (3:1): *RejKup* c5v, e4v, Bb; *Thu* *lie* *theż* mogą *vciefzyć* *włyfcy* *wierni* *ná* *ziemi* *ktorzy* *thu* *iefzcze* *boiuią* *iáko* *poczciwi* *rycerze*/ *á* *morduią* *lie* *s* *tym* *nędznym* *łwiátem*/ *iż* *łtyfzą* *że* *záfłátá* *ich* *nie* *będzie* *im* *ná* *raty* *rozłożona* *RejAp* 193.

[»zapłacić ratę«: Kto wdzięcznie dobrodzieyftwo przyjął/ ten iuż pierwszą zapłacił ratę. *SenekaGórn* 95 (*Linde*).]

ECB